TE-palvelut
tjänster | services

21.4.2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 ja 8 luvun sekä työttömyysturvalain 2 a luvun 13 §:n ja 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto pitää kannatettavana esityksen tavoitetta turvata starttirahalla yritystoiminnan aloittaneiden yrittäjien mahdollisuuksia yritystoiminnan käynnistämiseen ja vakiinnuttamiseen pandemian aiheuttamasta toimintaedellytysten tilapäisestä heikkenemisestä huolimatta. Kannatettavana pidetään myös tavoitetta tukea työ- ja elinkeinotoimistojen resurssien tarkoituksenmukaista kohdentamista sekä työmarkkinoiden toimivuuden että työnhakijoiden työttömyysturvaoikeuden näkökulmasta ja tavoitetta varmistaa työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto pitää perusteltuna esitystä pidentää väliaikaisesti starttirahan enimmäiskestoa 12 kuukaudesta 18 kuukauteen koronavirustilanteesta johtuen. Yritystoiminnan kunnolliseen käynnistämiseen menee normaalitilanteessakin usein yli vuosi, minkä vuoksi 18 kk maksimiaika tässä poikkeustilanteessa on kannatettava.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston näkemyksen mukaan esityksen hyväksyminen ei lisäisi merkittävästi työ- ja elinkeinotoimiston työmäärää. Esityksessä arvioidaan, että jatkohakemuksia saatettaisiin tehdä arviolta n. 4 350 kpl. Jos arvioidaan yksittäisen hakemuksen vaativan n. 2 tuntia tehokasta työaikaa (sisältäen hakemukseen tutustumisen, asiakkaan puhelinhaastattelun ja päätöksen teknisen laatimisen tietojärjestelmässä), se tarkoittaisi 4350 X 2h = 8 700 tehokasta työtuntia. Henkilötyövuosiksi muutettuna se tarkoittaisi käytetystä laskukaavasta riippuen vain muutamaa henkilötyövuotta. Esitetyn muutoksen vaikutus työ- ja elinkeinotoimistojen työmäärään valtakunnallisesti ei siten olisi kovin suuri.

Lisäksi jos starttirahan enimmäiskestoa ei jatkettaisi, todennäköisesti suuri osa näistä yrittäjistä ilmoittautuisi työ- ja elinkeinotoimistoon työmarkkinatuen hakijaksi tai kokonaan työttömiksi. Tämä kasvattaisi asiakaspalvelun painetta työttömyysturvatehtävissä tilanteessa, jossa asiakaspalvelu ja työttömyysturvatehtävät ovat muutoinkin meneillään olevan kriisin johdosta kuormittuneita. Ehdotettu muutos tasaisi työkuormaa pidemmälle aikajaksolle, kun yrittäjät hakevat jatkopäätöksiä starttirahaan eri aikaan.

Ratkaisu helpottaisi osin myös työttömyysetuuden maksajien työtaakkaa, ja starttirahalla aloittaneiden yrittäjien toimeentuloon ei tulisi katkosta, kun ottaa huomioon työttömyysturvaan työ- ja elinkeinotoimistossa ja etuuden maksajalla kuluvat käsittelyajat.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto kiinnittää huomiota siihen, että Uudellamaalla nykyisin jo hieman suurempi osa aloittaa yritystoiminnan työttömyysturvalla starttirahan sijaan. Vuonna 2019 starttirahalla yritystoiminnan aloitti noin 1 700 yrittäjää vuodessa, kun työttömyysturvalla aloittaneita oli n. 1 800. Jatkovalmistelussa olisi syytä kiinnittää huomiota myös työttömyysturvalla yritystoimintansa aloittaneiden yrittäjien mahdollisuuksiin vakiinnuttaa yritystoimintaa ja työllistää itsensä tilanteessa, jossa koronavirusepidemia vaikuttaa toimintaedellytyksiä heikentävästi. Mikäli tällaista muutosta ei tehdä, se asettaa starttirahalla yritystoiminnan

UUDENMAAN TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTO I NYLANDS ARBETS- OCH NÄRINGSBYRÅ
Postiosoite/Postadress: PL 1003, 00521 Helsinki I PB 1003, 00521 Helsingfors I Käyntiosoite: Opastinsilta 12 B, 5. krs. I Besökadress: Semaforbron 12 B, 5. vån.

Puh (vaihde) 0295 040 000
Tfn (växel) 0295 040 000

www.te-palvelut.fi/uusimaa
www.te-tjanster.fi/nyland

aloittavat parempaan asemaan niihin henkilöihin verrattuna, jotka aloittavat yritystoiminnan työttömyysetuudella.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto kannattaa esityksessä ehdotettua muutosta, jossa työnhakijan ensimmäinen haastattelu järjestetään vain silloin, kun työ- ja elinkeinotoimisto pitää sitä tarkoituksenmukaisena. Kuten perusteluissa on todettu, huolimatta tehtävien uudelleen järjestelyistä ja aikaisemmista lakimuutoksista, työ- ja elinkeinotoimistojen resurssit eivät riitä kaikkien toimistolle kuuluvien tehtävien hoitamiseen. Jotta työ- ja elinkeinotoimistot kykenevät hoitamaan työnhakijaksi ilmoittautuneiden asiakkaiden vastaanottamisen ja työttömyysturva-asioiden hoitamisen mahdollisimman nopeasti, tulee työ- ja elinkeinotoimistojen työnhaun alkuun liittyviä välttämättömiä tehtäviä vähentää antamalla toimistoille merkittävästi enemmän harkintavaltaa ensimmäisen haastattelun järjestämiseen. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto toteaa, että COVID-pandemian aikana uusille työnhakija-asiakkaille ei ole kyetty järjestämään ensimmäistä haastattelua, vaan asiakkaita on tiedotettu tekstiviesteillä ja kirjeillä työnhakijaksi-ilmoittautumisen vastaanottamisesta ja työttömyysturvan käsittelyn tilanteesta.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto kannattaa esitettyä muutosta, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ei säädettäisi työ- ja elinkeinotoimiston ehdottomasta velvollisuudesta järjestää työttömän työnhakijan haastattelua kolmen kuukauden välein. Esityksessä ehdotetaan, että työ- ja elinkeinotoimiston tulisi pyrkiä järjestämään myöhemmät määräaikaishaastattelut kolmen kuukauden välein. Uudenmaan TE-toimisto jakaa lakiesityksen näkemyksen, että pandemia- ja työttömyystilanteen kehittymistä ei kuitenkaan voida täysin ennakoida ja tilanne voi olla erilainen eri työ- ja elinkeinotoimistoissa. Uudenmaan TE-toimisto kannattaa esitettyä näkemystä, että arvioitaessa mahdollisuutta järjestää myöhempiä määräaikaishaastatteluita, voidaan tilanteen niin vaatiessa ottaa huomioon samoja seikkoja kuin niin sanottuja alkuhaastatteluja järjestettäessä lain voimassaolon ajan 30.6.2020 asti, ja että tilannetta voidaan tarvittaessa arvioida vielä uudelleen. Uusien työttömien ja lomautettujen työnhakija-asiakkaiden määrä on kasvanut todella voimakkaasti todella lyhyessä ajassa. Työmäärän merkittävän lisääntymisen myötä työ- ja elinkeinotoimistoilla tulee olla mahdollisuus arvioida haastattelun järjestämisen ja työllistymissuunnitelman laatimisen tarkoituksenmukaisuutta myös myöhempien määräaikaishaastatteluiden. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa on määritelty tilanteet, joissa työttömän tai lomautetun työnhakija-asiakkaan suunnitelman päivittäminen ja haastattelun järjestäminen tulee toteuttaa. Työnhakijoiden työttömyysturva-asioiden hoitamista voidaan pitää merkityksellisempänä ja työ- ja elinkeinotoimistojen resurssien suuntaamista näiden tehtävien hoitamiseen on tarkoituksenmukaisinta koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto kannattaa esityksen ehdotusta, että henkilön työnhaku ei päättyisi sen vuoksi, että hän ei ole vastannut verkkopalvelussa palvelutarpeen arvioimiseen liittyviin kysymyksiin tai laatinut luonnosta työllistymissuunnitelmaksi. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston jakaa esityksen näkemyksen, että koronatilanteessa työnhakijaksi ilmoittautuu paljon sellaisia asiakkaita, jotka eivät ole aikaisemmin olleet työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaita ja keskeytyneiden ilmoittautumisten osuus on merkittävä. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston näkemyksen mukaan palvelutarvearvion tekemättömyyteen tai suunnitelman laatimattomuuteen liittyvien työnhaun katkeamisten määrä osoittaa, ettei verkkopalvelussa ilmoiteta riittävän selkeästi henkilöltä vaadittavista toimista, niiden määräajoista ja seurauksista joita aiheutuu määräaikojen noudattamatta jättämisestä. Mikäli työnhakijaksi ilmoittautuminen katkeaa palvelutarvearvion tai työllistymissuunnitelman tekemättömyyteen, nämä asiakkaat joutuvat ilmoittautumaan uudestaan ja se aiheuttaa asiakkaille toimeentuloon liittyviä ongelmia työttömyysetuuden saamisen ollessa kytkettynä työnhaun voimassaoloon, sekä samaan aikaan työ- ja elinkeinotoimistoille paljon päällekkäistä työtä, kun työnhakijoiden ilmoittautuminen joudutaan käsittelemään uudestaan. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston näkemyksen mukaan lomautettujen henkilöiden ja yrittäjien kohdalla palvelutarvearvion tekeminen ja työllistymissuunnitelman laatiminen ovat toissijaisia koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto olisi toivonut, että verkkopalvelua olisi kyetty muuttamaan siten, että henkilön työnhaku ei päättyisi palvelutarpeen arviointiin tai työllistymissuunnitelman laatimiseen liittyvien toimien laiminlyönnin takia. Uudenmaan TE-toimisto jakaa lakiesityksen näkemyksen, ettei työ- ja

elinkeinotoimistolla ole keinoa selvittää niitä henkilöitä, joiden työnhaku ja oikeus työttömyysetuuteen tulisi palauttaa voimaan takautuvasti ja kannattaa lakiesityksen ehdotusta, että säännöksen takautuva soveltaminen edellyttäisi henkilön pyyntöä. Henkilön omaan pyyntöön rinnastettaisiin esimerkiksi työ- ja elinkeinotoimiston muun asian yhteydessä tekemä havainto työnhaun voimassaolon palauttamistarpeesta, asiaa koskeva muutoksenhaku sekä työttömyysetuuden maksajan pyyntö. Työnhakujen voimassaolojen korjaaminen manuaalisesti ja takautuvasti 16.3.2020 alkaen aiheuttaa kuitenkin lisää työtä työ- ja elinkeinotoimistoille ja hidastaa uusien työnhakija-asiakkaiden työttömyysetuuteen liittyvien asioiden hoitamista.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto kannattaa työllistymissuunnitelman toteuttamisen laiminlyöntiin ja työllistymistä tukevan palvelun keskeyttämiseen ehdotettuja muutoksia Se, että koronasta johtuva syy on pätevä syy keskeyttää työllistymistä tukeva palvelu ja tästä säädetäisiin jatkossa lain tasolla, on selkeä ja hyvä ehdotus. Se, että muutoksen voimassaoloaika olisi yhdenmukainen lomautettuja koskevan työttömyysturvalain 11 luvun 4 b §:n kanssa on kannatettava esitys.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto kannattaa esitystä, että työnhakijalla olisi oikeus työttömyysetuuteen työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:ssä tarkoitettujen lyhytkestoisten opintojen estämättä 16.3. – 31.12.2020 välisenä aikana, vaikka opintojen kesto pitkittyisi yli kuuteen kuukauteen. Työnhakijan kannalta on tarkoituksenmukaisempaa saattaa loppuun keskeneräiset opinnot kuin keskeyttää opinnot. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto näkemyksen mukaan lakimuutoksella voidaan varmistaa työnhakijan toimeentulo opiskelujen loppuun saattamiseksi tilanteessa, jossa lyhytkestoisten opintojen pitkittyminen ei johdu asiakkaasta itsestään. Uudenmaan työ-elinkeinotoimisto kannattaa, että työ- ja elinkeinotoimisto voisi ratkaista asian työnhakijan oman ilmoituksen perusteella. Oppilaitoksen selvitystä opintojen viivästymisen syystä tulisi pyytää vain yksittäistapauksessa, jossa selvityksen pyytämiseen on perusteltu syy.

Tiina Korhonen, johtaja Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto